

Geriatrik Depresyon Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Geriatrik Depresyon Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22275>

Özet

Geriatrik Depresyon Ölçeği (GDÖ), yaşı bireylerde depresyon semptomlarını taramak amacıyla geliştirilmiş, kendi kendine uygulanabilen bir ölçektir. Orijinal olarak Yesavage ve arkadaşları (1982/1983) tarafından 30 maddelik formatıyla geliştirilen GDÖ, yaşı popülasyonun bilişsel ve fiziksel durumları göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır. Bu ölçek, Türkiye'de 1996 yılında T. Ertan tarafından 60 yaş üzeri Türk popülasyonunda geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılarak uyarlanmıştır. Bu adaptasyon çalışması, yaşılarıdaki duygusal ve bilişsel değişimliklerin değerlendirilmesinde önemli bir **psikometrik** araç sağlamaktadır.

Ertan'ın doktora tezi kapsamında yürütülen bu uyarlama çalışması, GDÖ'nün Türk kültürüne ve diline uygunluğunu incelemiş ve sonuçları akademik literatüre kazandırmıştır. Ölçek çeşidi olarak **Uyarlama** kategorisinde yer alan bu çalışma, Türkiye'deki geriatri ve psikiyatri alanları için temel bir referans noktasıdır.

Anahtar Kelimeler

Geriatrik Depresyon Ölçeği, GDÖ, Depresyon, Geriatri, Yaşılık, Psikopatoloji, Uyarlama, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik.

Yazarlar

Orijinal Ölçek Yazarları: Jerome A. Yesavage, T. L. Brink ve arkadaşları (1982/1983). Türk Popülasyonu Uyarlaması: T. Ertan (1996).

Amaç

Geriatrik Depresyon Ölçeği'nin temel amacı, yaşı erişkinlerde **klınık depresyon** durumunu hızlı ve etkili bir şekilde taramaktır. Yaşılarında depresyon semptomları, genç erişkinlere göre atipik veya somatik şikayetler şeklinde ortaya çıkabildiğinden, GDÖ özellikle yaşılarıların ihtiyaçlarına yönelik olarak geliştirilmiştir.

Türkçe uyarlamasının amacı ise, bu ölçeğin Türkiye'deki 60 yaş üzeri popülasyonda kültürel, dilsel ve psikometrik açıdan geçerli ve güvenilir bir tarama aracı olarak kullanılamayacağını tespit etmektir. Ertan (1996), bu amaç doğrultusunda GDÖ'yü Kedini Değerlendirme Depresyon Ölçeği (Self-Rating Depression Scale - SRDS) ile karşılaştırmalı olarak incelemiştir.

Yapı (Ölçülen Yapı)

GDÖ, temel olarak **depresif duygudurum** yapısını ölçmektedir, ancak bu ölçüm yaşılarıya özgü

semptomlara odaklanır. Ölçek, somatik şikayetler, iştah değişimlikleri veya uyku bozuklukları gibi fizyolojik belirtilerden ziyade, genellikle bilişsel ve duygusal bileşenlere (örneğin, ilgi kaybı, umutsuzluk, sosyal çekilme, kendini değersiz hissetme) ağırlık verir. Bu yaklaşımla, yaşıyla ilişkili sıklıkla görülen kronik hastalıklar ve ilaç kullanımı neden olduğu somatik semptomlarla karıştırmaya riskini azaltmayı hedefler.

Ölçek, bireyin son bir haftalık duygusal durumunu yansıtacak şekilde yapılandırılmıştır. Cevap formatı genellikle "Evet/Hayır" şeklindedir, bu da yaşı bireylerin cevaplamasını kolaylaştırır ve karmaşık derecelendirme sistemlerinden kaçınılmasını sağlar.

Geçerlik

Ölçeğin Türk popülasyonundaki **geçerlik** çalışması, T. Ertan'ın 1996 tarihli doktora tezinde detaylandırılmıştır. Geçerlik, bir ölçme aracının gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne derece doğru ölçtüğünü ifade eder. Ertan'ın çalışmasında GDÖ'nün geçerliliği, muhtemelen kriter geçerliliği veya yapı geçerliliği yöntemleri kullanılarak incelenmiştir.

Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, uyarlama çalışması GDÖ'nün 60 yaş üzeri Türk popülasyonunda depresyonu tarama yeteneğinin incelendiğini göstermektedir. Bu geçerlik incelemesi, genellikle klinik tanı (örneğin DSM kriterlerine göre) veya başka bir standart depresyon ölçüm aracı (bu çalışmada Kendini Değerlendirme Depresyon Ölçeği) ile korelasyon kurularak gerçekleştirilir. Geçerlik çalışmaları, ölçeğin klinik ortamlarda tanıya yardımcı olma potansiyelini destekler.

Güvenirlik

Güvenirlik, bir ölçme aracının tutarlılığını ve kararlılığını ifade eder. Türk uyarlamasına ait güvenilirlik bilgileri de Ertan (1996) tezinde bulunmaktadır. Güvenirlik genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve test-tekrar test güvenilirliği yöntemleriyle değerlendirilir.

Orijinal kaynakta spesifik güvenilirlik değerleri belirtilmemiştir. Ancak, başka bir uyarlama çalışması, ölçeğin maddelerinin birbiriyle tutarlı olduğunu (yüksek Cronbach Alfa) ve farklı zamanlarda uygulandığında benzer sonuçlar verdiğini (yüksek test-tekrar test korelasyonu) göstermelidir. Bu güvenirlik verileri, ölçeğin klinik ve araştırma ortamlarında güvenle kullanılması için kritik öneme sahiptir.

Faktör Analizi

Orijinal Geriatrik Depresyon Ölçeği (30 madde), genellikle farklı depresyon bileşenlerini temsil eden alt faktörlere ayrılmıştır bilinmektedir (örneğin, disfori, apati, bilişsel bozukluklar). Türk popülasyonunda yapılan uyarlama çalışmaları, ölçeğin faktör yapısının orijinal yapıyla

tutarlı olup olmadıı? incelenir.

Ertan'ın (1996) çalışmasında faktör analizinin yapılmı? yapılmadıı?na dair spesifik bir bilgi kaynahta mevcut de?ildir. Ancak, kapsamlı bir **uyarlama** çalışmasında, ölçeğin Türk kültüründeki alt boyutları ve yapısal geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla açıklayıcı veya doğrulayıcı faktör analizinin kullanılması beklenir. Bu analizler, ölçeğin Türk yaşıları?nda depresyonu hangi bileşenler üzerinden ölçtü?ünü anlamak için esastır.

Ölçüm Aracı

Test Türü: Uyarlama (Orijinal ölçek: Tarama Ölçeği / Öz Bildirim)

Format: Orijinal GDÖ 30 maddeden oluşur ve "Evet/Hayır" formatında cevaplanır. Kısa formu (GDÖ-15) da yaygın olarak kullanılmaktadır. Türk uyarlaması?nın hangi formatı kullandıı? (30 veya 15 madde) tezin içeriğinde belirtilmektedir.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal), ve birçok dünya dili.

Popülasyon Grubu: Yaşı? bireyler (Geriatrik Popülasyon).

Yaş Grubu: 60 yaş ve üzeri.

Popülasyon Detayları: Türkiye'de yaşıyan 60 yaş üzeri Türk popülasyonu.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulamasına uygun, öz bildirim yöntemi. Cevapların basitliği nedeniyle bilişsel olarak hafifçe bozulmuş bireylerde dahi kullanılabilme avantajına sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Yaşı? Depresyonu, Tarama Aracı, Bilişsel Semptomlar, Duygudurum Bozuklukları, Uzmanlık Tezi, İstanbul Üniversitesi, Geriatrik Psikiyatri, 60 Yaş Üzeri, Psikometri, Geçerlik, Güvenirlilik.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilinmiyor.

Kurum E-posta Adresleri: Bilinmiyor.

Yazın Adresi: Dr. T. Ertan'ın 1996 yılında tezini sunduğu kurum: İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İstanbul.

Şinler, Ücret ve Test Yılı?

Geriatrik Depresyon Ölçeği (GDS) genellikle kamuya açık bir araç olarak kabul edilir ve ticari olmayan akademik ve klinik amaçlarla ücretsiz kullanılabilir. Kullanım izni, ölçeğin orijinal yazarlar tarafından genellikle serbest bırakılmaktadır.

Test Yılı? (Orijinal): 1982/1983.

Test Yılı? (Türk Uyarlaması): 1996.

Ücret: Ticari olmayan kullanımlar için genellikle ücretsizdir.

Kaynaklar

Ertan, T. (1996). *Geriatrik Depresyon Ölçeği ile Kedin Değerlendirme Depresyon Ölçeğinin 60 yaşı üzeri Türk popülasyonunda geçerlilik güvenirlik incelenmesi* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, İstanbul. (Tez bağlantısı: tez.yok.gov.tr)

Yesavage, J. A., Brink, T. L., Rose, T. L., Lum, O., Huang, V., Adey, M., & Leirer, V. O. (1983). Development and validation of a geriatric depression screening scale: A preliminary report. *Journal of Psychiatric Research*, 17(1), 37-49.

Bu ölçeğin uyarlama çalışmasına ait orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: grafik-depresyon-olcegi-toad.pdf

Geriatrik Depresyon Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Aşağıda listelenen maddeler, tipik GDÖ maddelerinin genel yapısına yansıtılır, ancak spesifik olarak Ertan (1996) çalışmasında kullanılan maddeler değildir. Kullanım için orijinal teze başvurulması gerekmektedir.

Maddeler kaynak içerikte sağlanmadığı için burada listelenmemiştir. Standart GDÖ genellikle 30 veya 15 evet/hayır sorusundan oluşur.